

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

2 An ne super voto sole[n]ni continentia]e religionis fieri possit
dispensatio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

Index in causa propria, ratio ipsa a natura profecta docebat, ut qui vices Dei gerit, tali fungeretur arbitrio & iudicio. Quapropter Christus hanc ecclesie sue auctoritatem reliquit. Tota autem rei huius difficultas in causis consistit, quibus dispensatio iustificatur, de quibus art. 3.

Ad primum igitur argumentum respondetur, idem discrimen in lege veteri inter animalia continentur, quæ templo offerrebantur, perinde apparere inter votum solenne & simplex. Animal enim oblatum, quod immolationi idoneum erat, iam inde existimabatur quasi diuino cultui mancipatum, quæ de causa redimi pretio nequebat. At pariter, ut statim dicturi sumus, in votum solenne, quo se homo diuino tradidit cultui, dispensatio non cadit, animal vero quod sanctificari per immolationem non poterat redimi iudicabatur, & pariter nunc super voto simplici dispensari ab ecclesia potest. Ad secundum responde-

tur, quævis super his quæ iuris naturæ sunt ac diuini, dispensari per hominem non potest, tamen non minus tenetur homo legi maiorum mandatorum parere, quam eximplere votum nam & hoc quoque naturale ius est ac diuinum. Quapropter etsi implere votum, sit de lege naturæ ac diuina, tamen dum superior dispensat nihil contra votum ipsum fit, sed tollitur, eo quod iudicatur non debere in tali casu ligare. Quem admodum quando princeps in lege humana dispensat, non id fit ut subditus legi non obtemperet quod esset contra ius diuinum, sed ad hoc profusus, ut quod erat lex, in hoc casu cesseret. Quare prælati dispensans in voto, non dispensat superius diuinum aut naturale, hoc enim faceret, si manente voto licitum censeret opus contrarium. Quod si tibi hoc videatur petitio principij, atque adeo sic arguas. Lex diuina & naturalis non potest per hominem tolli, reddere votum est lex diuina, ergo potest illa tolli, atque adeo neque eius obligatio. Respondetur, quod dispensans non tollit legem diuinam, quæ est ut dum firmum manet, seruetur, sed tollit obligationem quæ ex mera voluntate uouentis ortum duxit. Quod enim homo reus sit voti, ex duabus præmissis colligitur, nempe quia uouit, quia lex est ut votum reddatur dispensans autem non tollit hoc secundum, sed prius, pura obligationem, quatenus ex voluntate illius emer-

git, quæ, ut supra diximus, quodammodo est lex humana. Ac pari modo respondetur ad tertium, quod qui non persoluit votum, quod præfectus censet incommodum nullam frangit Deo fidem, imò eius vicario obsequitur.

ARTICVLVS II.

Verum super voto solenni continentia religionis fieri possit dispensatio.

Quamuis ecclesia potestatem habeat, ut dictum est, dispensandi in voto perinde atque in suis legibus, tamen propter singulare privilegium voti solennis, explorare est, utrum usque ad hoc etiã eadem potestas extendatur? Ex arguitur a parte affirmatiua, Vna earum ratio, quæ supra relatae sunt dispensandi in voto, est, si pretiosiori bono obstaculum sit, sed hæc in voto etiã solenni continentia reperiri potest. Nam bonum commune, teste Arist. diuinius est, quam peculiare cuiuspiã potest autem in voto continentia alicuius personæ periclitari commune bonum, ut si per matrimonium illius, qui continentiam solenniter uouit, perpetua regni successio seruaretur incolumis, ac subinde afflictã republica paci consuleretur publica, ergo tunc religio esset super tali voto dispensare. Secundo. Latra nobilior virtus est quam castitas, potest autem super voto latræ, pura offerendi sacrificium aliquid iuste de causa dispensari, ergo super voto solenni castitatis, Tertio. Sicut uotum abstinentia periculum vitæ afferre potest uuenti, sic & solenne uotum continentia sed causa seruanda vitæ licita est dispensatio prioris, ergo & posterioris. Quarto, sub voto solenni religionis non solum castitas, verum & paupertas & obedientia continentur, horum autem duorum dispensatio legitima esse potest & iusta, ergo & castitatis. Minor patet, dum quis ex monachatu ad functionem episcopalem assumitur, tunc enim ille & a professionis obedientia eximitur, & in diuinijs permittitur uiuere, In contrarium autem est illud Eccl. 29. Omnis ponderatio non est digna animæ continentis, id est, nihil quo continentia status compensari possit. cui applaudit, & cet. cum ad monasterium de Soto, de iur. & iure. Xx sta.

Ad 3.

Primū argu. a parte affirmatiua. Aristot.

Secundū.

Tertium.

Quartū.

sta. mona. Cuius postrema verba sunt Ab-
dicatio proprietatis, sicut etiam custodia
castitatis, adeo annexa est regula mona-
chali, vt contra eam neque summus Pon-
tifex possit indulgere.

Ad questionem tribus refutat. opi-
nionibus respondet D. Tho per suam, qua
quinque conclusionibus explicat. Ad ma-
teriam autem intelligentiam praenoscere oportet
tria esse in voto continentiae conside-
randa, nempe materiam perpetuitatem ac
solemnitatem. Tres opositiones, videlicet
duae priores & quarta, in conclusione capi-
tali eademque negativa consentiunt, nempe
super votum solenne continentiae, nempe
nequam per ecclesiam dispensari posse, sed
de causa dissident. Prima enim quae est anti-
qui Aluissii & glossae cum ad monasterium,
de sta. mona. super cap. 1. de vot. & voti re-
dem. p. causam ad materiam reducit, Au-
rum inquam eius auctores huiusmodi so-
lenne votum idcirco non esse dispensabi-
le, quod excellentia continentiae virtutis
aequam non recipit compensationem, vt
auctoritas Ecclesiae citata inuincit. Ratio-
nem autem eam assignat, quod homo per
continentiam suam de domestico triumphat
inimico, nimirum de carne, qua dia-
bolo & mundo molestior est, sum & ange-
lorum representat naturam Christoque se-
cundum animae puritatem & corporis, assi-
milatur. Haec autem ratio non admodum
viget, nam anima bonum, vt contemplatio
& oratio, praestantius est, viciniusque
nos Deo tradit conformes, quam bona cor-
poris. Id quod & Apost. 1. ad Cor. 7. conte-
statur ubi continentiam medium existimat
fouenda contemplationis, quae eius est fi-
nis. Ait. n. quod in nuptia mulier cogitat
quae Dei sunt, & ideo coniugibus ob id co-
sulis a communitate in tempus se iungi,
vt possint orationi vacare, & tamen super
voto contemplationis & orationis dispen-
sari potest. Ob id ergo alij quorum fuit Al-
bert. Mag. in 4. dist. 38. ar. 7. rationem eius-
dem conclusionis a perpetuitate voti dedu-
cunt. Ait. n. idcirco hoc votum dispensa-
tioni non subdit, quod praeremitti nequit,
nisi per id quod omnino est contrarium, id
autem quod voto contrarium est, eius per-
petuitati repugnat. Attamen ratio hec nul-
lam habet energiam, nam etiam votum ab-
stinendi perpetuo ab usu carnum praeter-
mittere nemo potest, nisi edendo carnes, &

tamen potest in illo dispensari. Tria
opinio conclusio nis sententia dicitur
seuerat enim votum solenne continentiae
esse dispensabile propter communitatem re-
publicae vtilitatem, vt supra argutum est.
At amen his noui obstantibus D. Tho respon-
det quatuor praebulis propositionibus
ex quibus quintam colligit capitalem con-
clusionem. Prima propositio est. Nullus ec-
clesiae praelatus, vt summum atque minimi
comprehendamus, efficere potest ut qui vo-
tum solenne emisit, ab eo desistat, ad quod
consecratus aut benedictus est, nempe ut sa-
cerdos non sit sacerdos, aut religiosus non
sit religiosus. Probat ex illo Leon. vii. il-
lud quod semel sanctificatum est Dominum
non potest in alios usus commutari, quo-
niam iuramentum dicitur est Deo, ecclesia autem
non potest sanctificationem illius quod se-
mel sanctum est, tollere, neque in rebus ipsa
inanimatis, nequit enim efficere ut con-
secratus calix, aut templum, aut ara, non sint
consecrata, atque adeo multominus in ho-
mo semel Deo consecratus aut dicatus de-
sinat esse consecratus, atque adeo neque
potest ab illo uis abducere, ad quem consecra-
tus est, aut benedictus, atque alij applicari.
Solemnitas autem uoti, ut quae sit, &
quomodo est, consistit in consecratione & be-
nedictione uouentis, fit ergo consequens
asseritio nostra, nempe fieri non posse ut
qui semel sacerdos aut religiosus est, desinat
esse talis, tamen si sacerdos functione &
executione ordinum suspendi possit. At
quia hoc de sacerdote propter charactere-
m certius est, nonnulli iurista id de re-
ligioso negarunt, dicentes posse fieri non
religiosum. Sed tamen hoc, inquit S. Tho-
mas ignoranter dixerunt. Haec ergo prima pro-
positione praefixa, ut ad uotum continentiae
descendamus, speculati restat, utrum
continentiae uotum illi sit muneris essen-
tialiter annexum, ad quod per uotum so-
lenne consecratio fit, aut benedictio. Nam
si ista sit, qua ratione qui consecratus est,
esse nequit non consecratus aut benedi-
ctus, fit, ut neque ulla queat super tale
continentiae uotum fieri dispensatio. Si uero
tali muneris, continentia non sit indiuisibile
annexa, dispensari potest, ut huiusmodi con-
secratus aut benedictus continentiae uoto
soluatur. Res est apertissima. Subnectitur
ergo secunda propositio: Ordinatio facta de
bitum continentiae non est essentialiter
annexa.

Tria in
voto co-
tinentiae
confide-
randa.
Aluissio-
do.
Glossa.

SOTO
de Iustitia
Legis
DIII
13

Rō pro-
xima nō
admodū
vigens.
Paulus.

Rō Al-
bert. Ma-
g.

Refutat
ratio Al-
berti.

annexum, sed statuto ecclesiæ, vt superius iam nobis constitit. Hoc patet, quia nõ est de essentia sacerdotis castitatem seruare quandoquidem Græci etiam ab ecclesia Latina permittuntur in coniugij federe permanere. Ex hac ergo proinus sequitur tertia. Videtur ecclesiã dispensare posse in voto continentie, quod per susceptionem sacri ordinis solenniter suscipitur. Patet postquam non secum in eodem pugnat sacerdotem esse & non continere. Quarta propositio. Debitum continentie statui religionis essentiale est. Probat: Homo per religionis statum seculo prorsus abrenuntiat, totum se Dei seruitio mancipando, ergo illo voto ab se rescindit quidquid eiusmodi obsequio obstaculo esse potest, hoc autem maxime est coniugalis sarcina vt per quam homini necessitas incumbit familia curanda, secundum illud Apostoli 1. ad Cor. 7. Qui cum vxore est, solicius est quæ sunt mundi, quomodo placeat vxori, & diuisus est, ergo religionis voto essentiale est castitatis debitum. Idque nomine ipso confirmatur. Nam monachus ab unitate, sic nuncupatur, nempe quia solus vni, atque vnico Dei, negotio incumbit neque ad vxorem vel ad alia secularia diuisus est. Ex his tandem elicitur quinto loco capitalis conclusio, qua ad quæstionem respondetur: In voto continentie, quod religionis professione fit solenne, nequit ecclesiã dispensare. Cuius rationem Decretalis citata subdit, nempe quod custodia castitatis annexa est regulæ monachali. De tertia propositione S. Thom. quæ ad votum faciendum ale spectat, nemo dubitat, quin sit ab illo separabilis continentia. Sed de hoc forsan tyranniculus hæretet, vtrum votum castitatis, quod sacerdotes modo statuto ecclesiæ suscipiunt, sit de castitate intelligendum, quæ rei vxoria apponitur, an vero de illa, quæ simpliciter omni copulæ aduersatur, siue coniugali, siue fornicaria, multum enim refert nam si tantum de priori intelligitur, tunc fornicatio sacerdotis non esset nisi simplex peccatum, si autem de posteriori, etiam fractio voti. Apparet autem non intelligi nisi de priori, scilicet quod tantum uocant non ducere vxores, nam hoc est quod suo statui latius esse videtur. Respondetur nihilominus simpliciter esse intelligendum de castitate, sicut est votum

religionis, nam ad functionem suam qui consecrando venerabili sacro mancipatur, omnis mundities condebet, qua ratione ecclesiã ordinibus sacris illud adnexuit votum. Quare fornicantes, duplici culpa maculantur. At sciscitetur forte quispiam, quomodo possit Papa super huiusmodi voto dispensare, videlicet vtrum antequam fiat, nempe abrogando nunc legem positã, vt qui amodo iniuriari voluerint sacris, non fiant voti castitatis obnoxij, an vero etiam cum illis qui iam voto solenne fecerunt. Apparet enim modus hic secundus non licere, nempe vt qui votum solenne fecerunt, vxores ducant. Respondetur, vtroque id modo posse facere, quandoquidem huiusmodi votum vim aliam non habet quam ex ecclesiæ statuto, cum ex natura rei, votum continentie nõ sit ordini sacro annexum. Et simili q. 6. de militaribus religionibus dicturi sumus. De capitali autem conclusione multi sunt qui a sententia S. Th. desectunt: tenentes ecclesiã perinde in voto solenni continentie religiosorum dispensare posse atq; in voto sacerdotum, vt est Henrici Gand. quolibet. 5. q. 2. 5. & 26 & Richard. in 4. distinct. 38 artic. 9. & Durandus eadem distinct. q. 2. Et ex nostris Palud. q. 4. Quin etiam & ipso D. Thom. aliquando contrariam sententiam non respuit, vt patet in 4. dist. 38. qu. 1. artic. 4. Imò vero quod non possum non mirari, Caietan in præsentiarum non solum contrariam sententiam asseuerat, verum & asserit opinionem hanc S. Tho. de huiusmodi indispensabilitate non esse eius absolute, sed opinatiuæ, quia illum, inquit, sensum ex Decretali hausit quem tamen ipse non censet esse legitimum. Idemq; contendit & in opusculis. q. 12. primi quolibet. Igitur pro examine præsentis quæstionis attente notandum est quemadmodum S. Tho. ex prima propositione & quarta colligit, dispensari non posse in voto solenni continentie religionis, quæ est capitalis conclusio. Sic scilicet fieri per ecclesiã nequit vt qui semel in religionem benedictus est, desinat esse religiosus. Sicut fieri non potest vt qui in sacerdotem consecratur, desinat esse sacerdos. Continentia verò perpetua est de intrinseca ratione & essentia religionis, ergo super illa fieri non potest dispensatio. Qui autem sententiam hanc impugnant, vtrã

Quæst.

Solutio.

Henrici opinio.

Caiet.

Caiet.
studer.
demoli-
rii rōnē
S. Tho.

que praeiussam demoliri conantur. Imò non solum extranei, verum & hic Caiet. priorem non approbat, quia non idem de religioso quod de clerico in sacris censet, eo quod per sacros ordines imprimitur in debilibus character, vnde fit impossibile eum qui semel est sacerdos, desinere esse talis, etiam si degeneret. In religione autem nullus character imprimitur, sed sola adhibetur benedictio. Quare etsi fieri nequeat religiosum non fuisse benedictum, nihil tamen vetat quominus pro legitima causa eiusmodi religiosus detrahatur ad alios vsus, puta dispensetur cum illo ut a cœlibatu ad nuptias demigret. Veluti & consecratus calix potest per dispensationem in alios assumi vsus, nam & sacros propositionis panes sacerdos legis veteris Davidi porrexit, quo suorum famem leuaret. Haec omnia a Palude mutuatus est. Ex quo subinde infert D. Tho. Decretalem, Cum ad monasterium, non citasse legitimo sensu. Illic enim solum habetur quod non possit religioni sine voto castitatis religiosus permanere, haud tamen inde, inquit colligitur quod non possit a religione extrahi. Immo ait quod si auctor vidisset summos Pontifices eandem. Decretalem sic fuisse interpretatos. proculdubio non suscepisset onus huius opinionis ad defendendam illam decretalem, sane cum pluries a Romano Pontifice dispensatum sit in voto solenni, vt cum rege Aragonie refert Petrus de Palud. in 4. dist. 38. Papa Celestinus dispensauit cum sanctimoniali Constanria filia Rogerij regis, vt monasterium post professionem exiens, Henrico Sexto Regi nuberet, vt historie tradunt. Alij autem Thomista vt D. Th. defendat, fingunt nescio quam qualitatē religioso per benedictionem imprimi indelebilem, quod de ridiculum figmentum est. Igitur quod Caietanus de S. Thom. censet, videlicet quod si sensus. Decretalis intellexisset non persistisset in hac sententia, id ipsum ego de eo censuerim, nempe quod si mentem D. Thom. penetrare voluisset, non tam facile ab illo recessisset. Vis enim rationis D. Thom. ad probandum religiosum fieri non posse non religiosum, non persistit in eius benedictione tanquam in prima radice, sed in legitima traditione, quia scilicet dum solenniter

Explana-
tio ratio-
nis San-
Thom.

profiteretur, dedit tradiditque se in alio-
ius possessionem, hoc est in alienam
potestatem, nempe quia religioni se de-
dicat perinde ac si quis in mancipium se de-
traderet domino, quaestio. 2. articulo. vi.
declaramus. Sed quia illa traditio sub for-
ma benedictionis celebratur, ea videtur
quasi traditionis signo. Nam in ordine
nostro antea fit professio quam benedi-
ctio. Vnde in quarto distincti. 38. quaest. 1.
articulo. 2. expresse ait tum votum solenne
fieri quando quis praesentialiter se Deo
tradit, diuinis se praecipis mancipando,
vel in sacro ordine, vel in religionis pro-
fessione. Et articulo. 3. inter soluendum ter-
tium argumentum positum. quaestio. 1.
culca, propterea ait per votum solenne di-
uini matrimonium, quod non fit per sim-
plex, quia votum solenne habet actusalem
exhibitionem proprii corporis. Haec au-
tē ratio profecto nō est tam debilis quam
Caiet. & alij arbitrantur, nam si quod est
in hominis dominio & possessionem per
humanam potestatem auelli ab illo iuste
non potest, nec vero continet ab altero
coniuge, multo fit probabilius vt qui iam
se Deo in hoc obsequium mancipauit,
amoueri inde non valeat. Quae quidem
rationanti tempore D. Thom. habebatur
vt praeter ingenitam sibi consuetudinē
mamque vrbaniatē & modestiam, non
fuerit dicere verius, eos qui sentent
religiosum posse fieri non religiosum,
ignoranter id dixisse. Hoc enim profus
argumento D. Mar. vsus est aduersus ro-
gem illum, qui sanctimonialē Ephige-
niam ducere volebat, quod cum cœle-
stis regis sponsa esset, nefas permittere
existimauit, quamuis dimidium regni il-
li offerret. Ad quam auctoritatē Caiet.
respondere nequiuit nisi negando histo-
riam. Et rationis fundamentum est quod
quaestio. 2. articulo. de solenni voto de-
clarauimus, nempe quod etsi cerimonia so-
lennitatis voti constitutio sit humana,
eius tamen obligatio ius est diuinum ac
naturale, videlicet vt qui re vera iam se
alteri perpetuo mancipauit, nequeatin-
de citra iniuriam diuellit. Quod autem re-
ligio sit perpetua traditio, patet ex illo
euangelico, Vade & vende omnia quae ha-
bes & sequere me, perpetua. Sanissimi firmi-
tate. Igitur qui contrarij opinioni patro-
cinat-

CAntur, in eo, nisi nos fallimur decipiuntur, quod cum cerimonia professionis sit de iure ecclesiastico, inde inferunt uinculum non esse de iure diuino. Quod si uerum esset, profectio iam facile posset super uoto solenni dispensari quam super simplici, quod tamen absurdum est. Quocirca Alcius dorenensis & Alberti Magni in quarta distinctione 34. articulo 17. & Alexandri Halen. in 3. par. & Bonaventura etiam in 4. in fin. distinctio. 38. atque alij huius classis pro constitutissimo semper hoc habuerunt. Ob idque D. Thom. opinionem cui in 4. uisus est conuincere, postea in Summa re oculatus perspecta, demurauit, contra-riamque quidquid Caietan. dixerit, affirmatissime complexus. Et est mihi profectio in confirmatione eius sententiae argum. minime debile, nam si religiosus, per dispensationem fieri ualere non religiosus, non esset firma ratio ut per professionem religionis matrimonium ratum non consummaturum dimeretur. Fac enim maritum ante copulam religionem profectio atque uxorem alteri se coniugio copulare, tunc si iste fieri posset non religiosus, transire posset ad alias nuptias, quandoquidem priores dissoluta fuerant. Vnde uia ueniret ut post ratum matrimonium de presenti, uero liceret habere aliam uxorem, & uxorem alium uirum. Hac in corroboracionem attulerim prioris premissæ, nempe religiosum fieri non posse secularem. Ex his fit S. Thom. Decretalem, cum ad monasterium non ad id citasse ad quod Caiet. putat scilicet ad confirmandum quod religiosus non potest fieri non religiosus non bene uidebat, hoc illic non definiri. Sed hoc aliunde confirmatio citauit illa ad attendendam alteram premissam. uidelicet perpetuam continentiam sic esse religioni annexam, ut neque per ecclesiam fieri possit ut sit uera religio sine continentia uoto. Et certe est mirandum quod Caiet. apud D. Thom. hoc non perspexerit. At uero & secundum premissam non desunt qui insipientur, nimirum arbitantes continentiam non sic penitus naturam esse religioni quin absque illa possit uera esse religio. Imo uero Caiet. licet hic aliud affirmare & defendere uideatur, tamen illis uis uerbis q. 88. art. 7. quod solo ecclesie statuto religiosus inhabilis sit ad matrimonium, quæ patitur Scotus ait, uidetur idem sentire.

De hac autem re in subsequenti quaestione singularia nos manet art. 3. ubi de militaribus religionibus disputabimus, an uere sint religiones, cum eiusmodi milites matrimonia contrahant. Interim tamen satis sit nobis expressum decretum Innocentij iam citatum, ubi ait nec per summum Pontificem indulgeri posse ut absque castitatis uoto uerus sit monachus. Per hæc ergo argumenta contraria opinionis diluuntur. Simile namque quod a sacerdotio ad religionem afferunt nullum est, uidelicet, quod si potest Papa super continencia sacerdotis dispensare, possit eum monacho, nam castitas non est illi muneris individua, ueluti huius. Sed arguunt sic præterea. Id quod uoto ne fieret oblatret, nam est legitima, ut factum tollatur, si autem græde reipublicæ periculum immineret, nisi unus quispiam dum liber est, matrimonium contraheret, id potius eligere deberet quam religionem, eo si eadem necessitas postquam est religiosus, incubuit, tunc etiam extrahendus est. Negatur autem prior assumpta. Respondeant. n. mihi, qui hoc uoluntur Achil. e. Si salus omnino reipublicæ inde esset dependens, quod qui uxorem habet legitimam, alteram duceret, utrum dimittere quam habet, deberet, ut aliam sibi copularet? omnino negabunt. Et tametsi res esset integra, hoc est si ille liber esset, deberet illam sibi adiungere, quæ ad publicam salutem conferret. Simile ergo nos de religioso respondemus, quippe qui fortiori est uinculo colligatus. Rursus, Paludanus arguit, quod in omni uoto excepta sub intelligitur auctoritas Papæ, si dispensare uoluerit. Atque alij eidem rationi aliam adiungunt, uidelicet, quod homo a iure naturæ nullatenus se ualeat eximere, quæ propter nullo obstante uoto, si naturalis lex ea sum obrulerit necessarium patendum est, atque adeo omnino cum religioso dispensandum. Negatur uero illud documentum. Imò sicut potest homo sic super matrimonium alteri addicere, ut neq; per Pontificem possit ab illo dissociari, ita se potest & per uotum religioni mancipari. Quocirca falsum est quod in uoto, solenni illa subintelligitur exceptio. Reliqua istorum argumenta nullius sunt prorsus momenti præter illud, quod licet merito pluri habeatur, non tamen perinde cogit atque ipsi putant. Et est illud quod hic Caiet. ineluctabile exitu auctoritatis

Ad primū arg.

Replica

Solutio.

Altera ratio Paludani. Solutio.

Ad aliud argu. eorundem auctoritatis

stima, nempe, quod Pontifices supra memorati cum religiosis dispensasse leguntur, ut religionem cum matrimonio commutarent. Ad hoc autem in primis responderi potest, historias illas, saltem illam regis Aragonum, non esse usque adeo certam, haud enim in Chronicis illius regni exiit, nec vero in sacro canone, sed a Palude citatur. Secundo, ut Sylue. in verbo, volum. 4. refert, sunt qui assererent religionem illum Aragonem non fuisse profectum. Idemque adstruunt de sanctimoniali Constantia. Vel forte allegarunt non usque adeo spontaneos solenniter vouisse, quod creberrime vsu venit. Præterea, idem Syluester magister Palarij sacri non veretur dicere iam multa Pontifices factitare, neque secundum ius neque sine scandalo. At vero non opus est hoc confugere. Sed cum de re hac diuersè fuerit iam pridem opinatum, Papa dispensans sequutus est opinionem illam quam probabilem censebat. Haud tamen iuinde sit consequens, ut illam tanquam de fide decreuerit. Nam facta Pontificum minime articulos fidei consistunt. Quod miror tum alios, tum præcipue Caietanum non animaduertisse. Quapropter si Cælestinus dispensauit cum Constantia, non dubium quin hoc D. Thom. notissimum fuerit successit enim ei paulo post. Et nihilominus non fuit cur ueretur contrariam probare sententiam. Neque iam hoc condemnabat Papam, utpote qui arbitratus fuerat suam opinionem fuisse probabilem. Quare si D. Thom. fuisset Papa, nunquam dispensasset, nec citra culpam potuisset, nisi sententiam mutasset. Quin age, id expendamus quo Caietanus arbitratus est. Ait quippe, quod cum Innocentius III. illius Decretalis auctor, cum ad monasterium Cælestino III. proxime successerit qui cum Constantia dispensauerat, non est vero simile antecessoris sui factum condemnasse. Ego vero conicio D. Thom. aliter sensisse, qui paulo post scripsit videlicet Innocentium ob id illum canonem edidisse, quod diuersa esset sententia, quam fuerat Cælestinus. Quod quidem cura eius iniuriam ratione iam dicta facere poterat. Nam Cælestinus non fecerat canonem quasi de fide. Et ideo sanctus Thomas Innocentij potius canonem amplexus est, quam Cælestini factum sequutus.

Ad primum igitur argumentum respodetur, causam illam dispensandi, quando votum impedimentum est maioris boni de simplici tantum intelligendum esse, nam solenne perinde ac matrimonium sit indissolubile. Quare nullam permittit dispensandi causam. Vnde optime ait Sanctus Thomas, periculis humanarum rerum per easdem res humanas obuiandum esse, non autem per hoc, quod res diuine in vias profanentur humanas. Quocirca cum religiosi omnino sint mundo defuncti, nulla de causa aut euentu sunt illinc reuocandi. Vide quam affirmanter hanc diuus Thom. opinionem habuerit inhihibitam, contra quam Caiet. censuerit.

Ad secundum respondetur id tantum conuincere, quod sicut potest in voto orationis aut sacri ficij dispensari, quæ excellentiora sunt obiecta, potest & in voto simplici continentis, siue temporalis siue perpetuæ. At tamen dum solenniter sit, non censetur in dispensabile, propter dignitatem obiecti castitatis, sed vi identidem repetimus, propter traditionem & mancipationem uoluntatis, cuius gratia opus castitatis sit excelsioris virtutis, puta religionis & latitæ.

Ad tertium respodetur, latum esse inter abstinentiam & continentiam discrimen. Cibus namque per se medium est ad conuersionem uitæ indiuidui, cuius autem non nisi ad conseruationem specie, ob idq; continentia, ubi in periculum vergit manifestum an præsentissimum uitæ, etiam citra dispensationem, ut supra diximus non obligat. Sed per se respiciendo potest qui votum suscepit, illud frangere. Ac petinde ubi res est dubia, locus dispensationi potest. Nam in huiusmodi casibus continentia desinit esse materia voti. Vbi autem coitus salutis indiuidui medicinalis censet, quia non per se ad talem uitam ordinatus est, non ideo esse desinit materia, voti, atq; adeo dum solenne est, tolli per dispensationem non potest, sed tali periculo per alias medicinas uel abstinentiam est succurrendum.

Ad quartum deniq; S. Th. responderet, quod monachus dum episcopi palli intulsa insignitur, non magis a paupertatis uoto absoluitur, quam continentia, quia nihil habere tanquam proprium debet, sed sicut dispensat communium bonorum ecclesie. Similiter neq; a uoto obedientia liberatur, nisi quod

Caiet. affirmatio.

Solutio.

SOTO
Lectura
Legibus
DIII
13

prelatis religionis non obediatur, inde accidit, quod superiore non habet præter papam, sicuti generalis magister, licet nemini in religione obediatur non censetur exceptus. Ad illud autem verbum Eccles. contra quæcitatum, quatenus prima superius repulsa opinio ad stipulari videtur, respondendum restat. Videtur enim contentia illic propter eius pretiositatem indispenfabilis ceteri. Quod si verum esset, nec votum eius simplex dispensari posset. Respondetur ergo id tantum illic doceri, quod nec carnis fecunditas nec bonum aliquod corporale comparandum est continentia, quæ bonum est animi. Sed nihilominus si votum est simplex, dispensari potest. Id quod hoc loco D. Thom. de episcopo monacho affirmat profecto difficultate non caret. Primum enim ambiguum reliquit, an nihil voluerit discriminis inter episcopum monachum atque alios ex seculo assumptus in paupertate constituere, an vero soli monacho censuerit non licere habere proprium, reliquis vero id licere. Nam si peculiariter id de monachis adstruxerit, id porro mori & vñ videtur contradicere. Quoniam monachus in episcopum creatus perinde fit dominus decimarum ac proventuum, qui suæ functioni destinati sunt, ac si ex seculo assumptus esset. Si autem voluerit nullum episcoporum vllum habere dominium suorum redditum sed tantum dispensationem, res esset creditu longe durior, quod lib. 9. tractaturi sumus, & pro capiti nostro pressius disseraturi. Crediderim namque cum episcopales fructus stipendia sint episcoporum, dominium illorum habere, licet iure mæ largiores teneantur elemosynas fundere, quam seculares, tanquam pauperum patres. Alioquin si dominium non haberent quidquid superflui expenderent, contra iustitiam viurparent, & ad restitutionem tenerentur, quæ quidem sententia acerbissima esset. Sed quia hic articulus illic habitus est proprium locum super sedem interim. Forasse vero hic D. Thom. inter episcopum ex seculo assumptum, & illum qui assumitur ex religione, noluit discriminarum quantum ad redditus episcopales, sed quantum ad alias propria possessiones. Concedit enim 2. 2. q. 8. art. 6. secularem episcopum posse habere proprium, quod denegat religioso. At vero forsitan

non est tam indispenfabile votum paupertatis, in religioso quam castitatis. Nam postquam creati sunt episcopi, non nunquam hac parte cum illis dispensatur. Et illos qui ad primam apostolicam sedem assumuntur, votum est propria possidere, licet à voto castitatis, religioni annexo, non sint absoluti.

ARTICVLVS III.

Utrum ad commutationem vel dispensationem voti requiratur prelati auctoritas.

Postquam visum est auctoritatem commutandi dispensandique vota in ecclesia existere, videre restat, an penes solos prelatos sita sit? Et arguitur a parte negatiua. Potest vnusquisque libet homo abique prelati licentia religionem ingredi, per votum sollempne religionis a quibuscumque votis in seculo editis absoluitur vt habetur ca. scriptura. extra de vot. ergo citra prelati auctoritatem fit votorum absolutio. Secundo, Dispensatio voti in hoc consistere videtur, quod prepositi iudicio decernatur votum non esse obseruandum, ac si prelati id perpetuam decernat non subinde videtur subditus a voto absolutus, quia ne mo contra diuinum preceptum soluendi promissum dispensare valet, ergo prelati auctoritas non sufficit, imò vero nec requiritur. Si enim qui voto irretitus est, recte censeatur in tali euentu non esse seruandum, continuo fit liber, siquidem votum eo casu non obligat, quo malum est ipsum seruari, non ergo ad hoc munus auctoritas prelati necessaria est. Tertio, Si dispensare in voto, prefectorem esset potestas, tunc omnibus competere, non tamen cuncti facultatem dispensandi habens in quo cūque voto ergo hæc non est prelatorum potestas quatenus prelati sunt. In contrarium existit, quod votum perinde ac lex obligat, ad dispensationem autem legis necessaria est superioris auctoritas, ergo & dispensationem voti.

In presenti articulo tamen si de sola dispensandi commutandique auctoritate interrogetur, de causa pariter legitima dispensandi respondendum est. Quare duabus est operæpretium conclusionibus respondetur. Prior est, ad votum dispensandum

Primū argum. a parte negatiua.

Secundū.

Prima conclusio.